

Kulička

Guy de Maupassant

Analýza uměleckého díla

Zasazení výňatku do kontextu díla

- Děj se odehrává ve Francii po Prusko-francouzské válce, kdy byla Francie poražena. Po celé Francii se potulují zbytky německých vojsk a ničí vše co jim přijde do cesty. Jednoho mrazivého zimního rána se tři bohaté a vážené manželské páry setkávají v dostavníku do Le Havre, aby se vyhnuly nebezpečí, které stýkali Němci. Společně s nimi cestují také dvě jeptišky, demokrat Cornudet a prostitutka Kulička, kterou bohaté paničky opovrhují.

Po cestě kočár zapadá v závějích a doba cesty se neustále prodlužuje. Po cestě nikde nemohou narazit na nějaký hostinec a všichni mají hlad, když najednou Kulička vytáhne koš plný jídla a začne jíst. Její spolucestující se na ni závistivě dívají, protože oni nemají ani trochu jídla. Kulička se s nimi podělí.

Večer dostavník zastaví skupinka pruských vojáků a všichni cestující jsou nuceni strávit noc v jakémsi hotýlku, kde je ubytován i německý důstojník, který si ještě ten večer Kuličku vyžádal, ale Kulička ho odmítla, protože to je Prušák a ona se cítí jako vlastenka. Ráno zakázal důstojník zapřáhnout koně a vyjet, takže jsou všichni nuceni nadále zůstat v hotýlku. Večer se situace znova opakuje - důstojník si zase vyžádá Kuličku, která ho opět odmítne. Ráno je znova zakázán odjezd. Po několika dnech se situace vyhrotí, protože se cestující chtějí dostat do Le Havru, a nakonec se jim pod psychickým nátlakem podaří Kuličku přemluvit, aby se podvolila důstojníkovi.

Následující ráno koně zapřáhnou a povolen odjezd. Cestující nasedávají do dostavníku. Po cestě se začnou cestující vybalovat jídlo a jíst. Kulička se na ně jen dívá, protože všechno jídlo zapoměla v hotýlku a nikdo se s ní nepodělí – zase jí opovrhují – jen prostitutka. Příběh končí tím, že se Kulička rozbere.

Téma a motiv

- Téma je Lidé z nižších společenských vrstev (prostitutka) mohou morálně převýšit bohatší lidi z vyšších společenských kruhů.
- Motivy jsou prusko-francouzská válka, prostitutka, morálka, vydírání, kritika, společenské rozdíly, změna morálních hodnot, dostavník, hostinec, politická situace

Časoprostor

- Děj se odehrává během Prusko-francouzská válka, 1870, v Normandii

Kompoziční výstavba

- Povídka je dělena na odstavce
- Popisný úvod – situace války zpustošená Francii
- Chronologické vyprávění děje, který se odehrává během několika dnů
- Uzavřený závěr – Kulička odsoudí osazenstvo dostavníku

Literární forma, druh a žánr

- Literární žánr je povídka
- Literární druh je epika

- Literární forma je próza
-

Vypravěč / lyrický subjekt

- Povídka je psána v minulém čase z pohledu třetí osoby (er-forma)
- Autor nikde nevystupuje
- Povídka je objektivní a kritická
- Autor píše bez zábran a vyjadřuje vše co má na jazyku - „Němce můžete škrtit, tak snadno jako jiné,“
- Citově zabarvený jazyk

Postavy

- Kulička (Alžběta Roussetová)
 - Prostitutka
 - Dobrosrdečná, důvěřivá, naivní
 - Vlastenka (odmítne poskytnou služby Němcům)
 - Malá, kypré tvary, roztomilá, svůdná
 - Ve finále se zlobí na sebe, že jim naletěla – dalo se to od nich čekat
- Dámy
 - Vyšší společenská vrstva, mají „správné“, vybrané způsoby
 - Pyšné, závidí Kuličce
 - Počestné a slušné
 - Kulička se na cestu vybavila, vzala si jídlo – nesplnily svou roli „ženy“
 - Jsou na Kuličku odkázány – přesto, že ji nenávidí a opovrhují jí, měly by ji být navíc vděčné
 - Potom se sní nebaví, protože se nesluší, aby se vdaná slušná paní bavila s děvčkou
- Pražský důstojník
 - Neohrabaný vůči Kuličce, chtěl jí využít ke svému potěšení, zlý a sobecký muž, který nakonec dosáhl svého
- Jeptišky
 - Tiché, pobožné
 - Také Kuličku zradí – když se něco může udělat, tak se to musí udělat
 - Tváří se, že se jich nic z toho netýká
- Hrabě Hubert de Bréville
 - Jedná s Kuličkou jako se sobě rovnou
 - Tváří se, že to sní myslí dobře
 - To, aby se s důstojníkem vyspala je přeci v jejich zájmu – Istivý
- Obchodníci
 - Obchod, peníze, obchod, peníze
 - Ochotni obětovat ostatní v zájmu dosažení svého cíle
 - Kuličku opovrhují

Vyprávěcí způsoby

- Er-forma

- Vyprávěcí a popisný postup
- Přímé řeči

Typy promluv

- Postavy promlouvají výhradně přímou řečí, což je typické pro realismus
- Jazyk, kterým hovoří autor jako vypravěč, je téměř vždy spisovný, jen občas v něm užije hovorového výrazu (např. Prušáci)
- Rozhovory jednotlivých postav bývají velmi citově zabarvené, mluví hovorově („s vodpuštěním“, „execírujou“, „chudý člověk“) a vulgárně („Vyřídte tomu dobytku, tomu praseti nestydnému, té mrše prušácké“).
- Barvitě realistické popisy, hovorový až nespisovný jazyk pouze v případě Kuličky, aby vyšel najevo její nízký původ.
- Objektivita a kritičnost.

Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

- Častá přirovnání - „odhodili jako nečistou věc“, „jako když praskne struna“, „polykala slzy jako dítě“, „jako když voda proskakuje ze skály“
- Forma textu je moderní – pouze výjimečně je zde užito spřežek – dávajíce
- Setkáváme se zde i se spoustou detailů - „Byla mladá, obalená sádlem, i prsty měla baculaté přiškrcené v kloubech, takže vypadaly jako pletenec špekáčků. Hladká kůže jen svítila a ohromné poprsí napínalo šaty, přece však vzbuzovala chuť, kdekdo obdivoval její svěžest“
- Používá přímé řeči - „To pláče hanbou“
- Používání zvláštních výrazů, které jsou označeny kurzívou - „ta ženská, zlostná ženská, madam, ...“
- Používá doslovný překlad - „Co si přežete?“, „to šecko“, „můžete otejit“, ...
- Archaické výrazy nebo zastaralé slovní spojení („souchotinářská hrud“, „hotovil se nastoupit úřad“)
- Má nádech osobitého humoru a sarkasmu - „... ta smrtonosná zbroj, v níž ještě donedávna naháněla hrůzu patníkům na všech státních silnicích v okruhu tří mil“
- V souvislosti s tématem války a tehdejší politické situace zde můžeme najít i spoustu odborných výrazů (mobilní garda, divize, těžkonohý dragoun, ostrostřelci, Národní garda, orleanisté).
- Francouzské výrazy, jména
- Kontrasty – chudí lidé/šlechta, jeptišky: stará (vážná sebevědomá) /mladá (křehoučká)
- Vsuvka (parenteze) - Hrabě zamíchal karty – rozdal – Kulička měla jednatřicet v ruce

Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku

- Tropy:
 - Metafora - „Kulička“, „Dusit se zlostí“
 - Personifikace - „slzy se jí tlačily do očí“, „Korba sténala“
 - Metonymie - „Všechno bylo načichlé pachem invaze“, „nečistá věc“
 - Synekdocha - „spolykali celý košík“, „byli obaleni flanelem“
 - Litotes - (opak hyperboly, zmírnění, zjemnění určitého výrazu použitím negace slova opačného významu) - „nikoli bez námahy“

- Epiteton - „s tváří nepohnutou“
 - Oxymóron – počestný hňup
 - Figury:
 - Aliterace
 - Řečnické otázky
-

Kontext autorovy tvorby

- Narodil se na zámku Miromesnil ve šlechtické rodině
- V jedenácti letech se mu rozvedli rodiče, a tak odcestoval s matkou a bratrem do Normandie, jejíž atmosféru si Guy zamiloval
- Ve věku třinácti let byl poslán na seminář v Rouenu, kde v osmnácti zachránil tonoucího básníka Algernona Charlese Swinburne
- Studoval poezie a drama
- Zúčastnil se prusko-francouzské války
- 1871 opustil Normandii a přestěhoval se do Paříže, kde byl zaměstnán jako námořnický úředník
- Gustave Flaubert jej vzal pod svá ochranná křídla, vedl jej v počátcích jeho literární kariéry, zde se také seznámil s Émilem Zolou, ruským romanopiscem Ivanem Turgeněvem a s mnoha dalšími
- V roce 1878 se stal redaktorem ve významných novinách, jakými byly např.: Le Figaro -> v tomto období začíná nejvíce rozkvétat jeho spisovatelka umění
- Hodně cestoval po Středomoří
- Ročně byl schopen vydat dva nebo čtyři romány
- Jeho bohatý pohlavní život mu již v mladém věku vynesl syfilis – nemoc dlouho pobíral. Na konci 80. let byla tato nemoc již příliš pozorovatelná na jeho osobnosti, trpěl depresemi, bolestmi a strachem ze smrti, situace mu neulehčovaly ani halucinace, při kterých si představoval, že mu mozek pomalu rozežirají mouchy
- 2. ledna 1892 se Maupassant pokusil o sebevraždu, ve kterém mu zabránil jeho sluha, posléze byl převezen do ústavu pro choromyslné Fr. Espritu Blanche v Passy v Paříži, kde 6. července 1893 zemřel
- Guy de Maupassant je autorem šesti románů a několika desítek novel a povídek
- Dílo:
 - Častými tématy kratších literárních útvarů bývá venkov, u románů se zaměřuje na měšťanskou a aristokratickou vrstvu, nejčastěji pracuje s námětem milostného rázu
- Povídky:
 - Kulička
 - U Tellierů
 - Slečna Fifi
 - Ve svitu luny
 - Miss Harriet
 - Povídky dne a noci
 - Marná krása
- Romány:

- Příběh jednoho života
- Naše srdce
- Miláček
- Mont – Oriol
- Divadelní hra:
 - Domácí mír

Literární / obecně kulturní kontext

- Světová literatura 2. poloviny 19. století
- Kritický realismus, 2. polovina 19. století
- Francie:
 - Gustav Flaubert
 - Jeden z prvních spisovatelů kritického realismu
 - Honoré de Balzac
 - Émile Zola
 - Zakladatel naturalismu
- Rusko:
 - Fjodor Michajlovič Dostojevskij
- Anglie?
 - Charles Dickens
- Zařazení autora do uměleckého směru:
 - Představitel realismu a naturalismu
 - Realismus:
 - Za jeho tvůrce je považován Émile Zola
 - Hrdinové z okraje společnosti, týrané ženy a děti, opilci
 - Děj často končí špatně
 - Spisovatele láká pesimismus – lidské bída, smrt, stáří, drastické a odpuzující scény
 - Naturalismus souvisí s determinismem – člověk je předurčen prostředím a vrozenými vlastnostmi – dědičnost
 - Autor nevstupuje ani nezasahuje do děje, nechává vyvíjet události přirozeně
 - Cílem je obnažit člověka ve fyziologické podstatě, jako bytost se řídí pudy, ne mozkem.
 - Naturalismus:
 - Z latinského natura = příroda
 - Je to umělecký směr, ve kterém se snaží naturalista zachytit nezkreslenou realitu
 - Vznikl v 70. letech 19. století ve Francii z klasického realismu, chápe se jako jedna z podob.
- Zařazení knihy do kontextu celého autorova díla
 - Toto dílo psal během svého nejpłodnějšího období, kdy žil v Paříži a pracoval jako redaktor několika novin.